

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра політології та державного управління

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

освітня

2016 р.

КРАТОЛОГІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістра

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 074 «Публічне управління та
адміністрування»

освітня програма «Державна служба»

Робоча програма навчальної дисципліни «Кратологія» для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування», освітньої програми «Державна служба».

01 вересня 2016 р. – 18 с.

Розробники: Бортніков В.І., доктор політичних наук, проф., завідувач кафедри політології та державного управління СНУ імені Лесі Українки, Бусленко В. В., к.політ. н., доцент кафедри політології та державного управління СНУ імені Лесі Українки

Рецензент: Ситник О. І., к. політ. н., доцент, завідувач кафедри філософії, політології та права Луцького технічного університету

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри політології та державного управління
протокол № 3 від 22 вересня 2016 р.

Завідувач кафедри

Бортніков В. І.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету
протокол № 1 від 03 жовтня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

Карліна О. М.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету
протокол № 2 від 19.10. 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	1501 Державне управління	вибіркова
Модулів: 3	8.15010002 Державна служба	Рік підготовки: 1
Змістових модулів: 2		Семестр: 2
ІНДЗ: є		Лекції: 16 год.
Загальна кількість годин: 90		Практичні: 16 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Магістр	Самостійна робота: 52 год.
аудиторних: 2		Індивідуальна робота: 6 год.
самостійної роботи: 3,25		Форма контролю: залік
індивідуальної роботи: 0,4		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Кратологія» є вибірковою дисципліною циклу навчальних дисциплін професійної і практичної підготовки за вибором студента. Вона має міждисциплінарний характер, оскільки інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей: юридичних, філософських, політологічних, соціологічних, економічних, психологічних, державного управління тощо.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кратологія» є формування у слухачів сучасних теоретичних знань, практичних умінь і навичок щодо науки про владу та місця та ролі людини в системі влади.

Завданнями навчальної дисципліни є набуття знань щодо:

- розуміння влади як соціального феномену;
- еволюції знань про владу та владну діяльність;
- значення, ролі та місця людини в системі влади та антропології влади;
- типології влади;;
- сутності влади в основних сферах суспільного буття;

- владної діяльності;
- активності політичної особистості як суб'єкта політичної діяльності;
- аналізу акмеологічних основ політичної діяльності;
- політико-правової свідомості політичної особистості.

Об'єктом вивчення є влада як складне соціально-політичне явище. Структурними складовими об'єкту вивчення є: антропологія влади, владна діяльність, акмеологічні основи політичної діяльності, політична особистість як суб'єкт політичної діяльності.

Предметом дисципліни «Кратологія» є: історія та сучасний стан кратології, типологія влади, владна діяльність, типологія влади, політико-правова активність політичної особистості, свідомість суб'єкта політичної активності, функції політичної активності особистості.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістра студенти повинні:

знати:

- основні теорії, концепції, погляди науковців на кратологію та антропологію влади;
- теоретичні засади організації та реалізації владної діяльності;
- особливості, структуру, зміст владної діяльності;
- акмеологічні основи владної діяльності;
- особливості свідомості суб'єкта владної діяльності;
- основні поняття, цілі, завдання та функції активності особистості;
- структуру, зміст свідомості суб'єкта владної діяльності ;
- основні види активності суб'єкта владної діяльності;
- зарубіжний досвід застосування кратології.

вміти:

- використати на практиці знання щодо науки про владу та антропології влади, ролі людського фактора та людського потенціалу у реалізації владної діяльності,
- самостійно вивчати та опрацьовувати теоретичні джерела з проблематики кратології та антропології влади, соціології управління, політичного менеджменту, акмеологічних основ владної діяльності;
- досліджувати акмеологічні основи владної діяльності;
- на основі отриманих знань володіти прийомами корегування владної діяльності з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних чинників;
- розробляти конкретні рекомендації та пропозиції з метою удосконалення владної діяльності;
- підпорядковувати особисті інтереси пріоритетам владної діяльності та загальнолюдським цінностям;
- підтримувати ділові контакти з партнерами на засадах рівності і співробітництва в умовах конкурентного середовища;
- готувати пропозиції щодо удосконалення акмеологічних підходів вивчення суб'єкта владної діяльності;

- визначати ефективність та оптимальні шляхи використання у владній діяльності методологічних підходів, ефективних антропологічних механізмів та технологій;
- застосовувати соціологічні методи оцінювання якісних показників владної діяльності в умовах адміністративної реформи, соціально-економічних змін;
- здійснювати планування, організацію та контроль за владною діяльністю;
- оцінювати ефективність, професіоналізм, відповідальність суб'єктів владної діяльності з позиції їх відповідності морально-етичним сучасним вимогам;
- організовувати громадські підтримки владної діяльності шляхом участі у брифінгах, прес-конференціях, інших заходах для оприлюднення прийнятих рішень, їх донесення до широкого загалу;
- оцінювати правову регламентацію організації та здійснення владної діяльності крізь призму конституційних норм та забезпечення реалізації принципів народовладдя;
- визначати шляхи адаптації зарубіжного досвіду ефективної реалізації владної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРІЯ ВЛАДИ

Тема 1. Феномен влади в живій природі та людському співтоваристві

Сутність, роль та значення кратології як науки про владу. Влада як глобальний природний, соціокультурний феномен людської спільноти. Виникнення та розвиток знань про владу. Типологія влади. Джерела влади. Проблема легітимності влади. Шляхи легітимації влади. Влада та вибори. Влада і громадянське суспільство.

Тема 2. Кратологія як наука про владу

Об'єкт, предмет кратології як науки про владу та навчальної дисципліни. Цілі, завдання, функції, методи кратології. Інтернаціональна назва та соціальне значення науки про владу. Фундаментальні сфери кратології: загальна кратологія, теоретична кратологія, практична кратологія, порівняльна кратологія.

Тема 3. Виникнення та розвиток знань про владу

Історичні етапи становлення та розвитку знань про владу. Формування й еволюція знань про владу у Стародавньому світі та Середньовіччі. Зміни уявлень про владу у Новий час. Розвиток знань про владу у Новітній час. Влада в сучасній демократичній Україні. Становлення вітчизняної кратології.

Тема 4. Економічні та соціокультурні основи влади

Економічні основи влади. Соціальні основи влади. Культурно-духовні основи влади. Характеристики, особливості, відмінності влади у різних соціальних системах. Влада в традиційних суспільствах. Влада в умовах індустріального та постіндустріального розвитку суспільства. Традиції, звичаї організації влади. Влада і релігія. Розвиток влади та владної діяльності в умовах глобалізації.

Змістовний модуль II. ВИДИ ТА ФОРМИ ВЛАДИ

Тема 5. Типологія влади

Причини необхідності обліку, аналізу та систематизації об'єктивного розмаїття влад. Підґрунтя виділення типів та видів влади. Систематизація станів, ступенів, об'ємів влади. *Kratos* як основа специфічної класифікації видів влади. Державна влада. Форми правління. Монархії та республіки.

Тема 6. Влада в основних сферах суспільного буття

Соціальна сфера та влада. Соціальність влади та соціальна влада. Політична сфера та влада. Політична влада й політика влади. Економіка та влада. Економіка влади й економічна влада. Духовна сфера та влада. Духовна (культурна) влада і культура влади. Мас-медіа і влада.

Тема 7. Антропологія влади

Суб'єктно-об'єктна природа влади. Людина в системі влади і влада в системі людини. Шляхи до влади, владарювання. Вимоги до суб'єкта владної діяльності. Політична та владна еліти. Моральні засади владної діяльності. Етика державного службовця.

Тема 8. Владна діяльність

Сутність, зміст, форми та специфіка владної діяльності. Негативні відхилення у владній діяльності. Стиль та етикет владарювання. Техніка, технології, процедури реалізації влади. Акме суб'єкта владної діяльності. Акмеологічні технології особистісного та професійно-професіонального розвитку суб'єкта владної діяльності. Акмеологічне вивчення людини як індивіда, особистості, суб'єкта владної діяльності. Культура як інтегральний показник акме-орієнтованого розвитку суб'єкта владної діяльності.

Тема 9. Активність особистості як суб'єкта владної діяльності

Особливості та значення активності суб'єкта владної діяльності. Свідомість суб'єкта владної діяльності: поняття, структура, зміст. Форми активності особистості залежно від його морально-етичних цінностей. Функції активності суб'єкта владної діяльності: соціально-перетворююча, пізнавальна, ідентифікаційна, світоглядна, нонконформістська, управлінська, регулятивна функції. Кар'єризм і конформізм як тип поведінки суб'єктів владної діяльності.

Тема 10. Тягар реальної суперечливої влади

Економічні, соціокультурні та політичні передумови владних протиріч. Влада та опозиція. Політичні конфлікти та шляхи їх розв'язання. Влада та революції. Досвід революцій початку ХХ і ХХІ ст. в Україні. Влада та насильство. Організація владив умовах війни.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. ТЕОРІЯ ВЛАДИ					
Тема 1. Феномен влади в живій природі та людському співтоваристві	7	1	-	-	6
Тема 2. Кратологія як наука про владу	7	1	-	-	6
Тема 3. Виникнення та розвиток знань про владу	12	2	2	2	6
Тема 4. Економічні та соціокультурні основи влади	12	2	4	-	6
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	38	6	6	2	24
Змістовний модуль II. ВИДИ ТА ФОРМИ ВЛАДИ					
Тема 5. Типологія влади	7	1	-	-	6
Тема 6. Влада в основних сферах суспільного буття	9	1	2	-	6
Тема 7. Антропологія влади	10	2	2	-	6
Тема 8. Владна діяльність	9	2	2	2	3
Тема 9. Активність особистості як суб'єкта владної діяльності	8	2	2	-	4
Тема 10. Тягар реальної суперечливої влади	9	2	2	2	3
<i>Разом за змістовим модулем I</i>	50	10	10	4	28
Усього годин	90	16	16	6	52

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	К-ть годин
1.	<p>Тема 1. Виникнення та розвиток знань про владу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність історико-кратологічних знань. 2. Формування й еволюція знань про владу у Стародавньому світі та Середньовіччі. 3. Зміна уявлень про владу у Новий час. 4. Розвиток знань про владу у Новітній час. 5. Влада в сучасній демократичній Україні. Становлення вітчизняної кратології. 	2
2.	<p>Тема 2. Економічні та соціокультурні основи влади</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми організації влади в традиційному суспільстві. 2. Форми організації влади в індустріальному та постіндустріальному суспільствах. 3. Економічні основи влади. 4. Соціальні основи влади. 5. Культурно-духовні основи влади. 6. Влада і релігія. 	4
3.	<p>Тема 3. Влада в основних сферах суспільного буття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальність влади та соціальна влада. 2. Політична влада й політика влади. 3. Економіка влади й економічна влада. 4. Духовна (культурна) влада і культура влади. 	2
4.	<p>Тема 4. Антропологія влади</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Людина в системі влади і влада в системі людини. 2. Шляхи до влади, владарювання. 3. Вимоги до суб'єкта владної діяльності. 	2
5.	<p>Тема 5. Владна діяльність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, зміст, форми та специфіка владної діяльності. 2. Негативні відхилення у владній діяльності. 3. Стиль та етикет владарювання. 4. Техніка, технології, процедури реалізації влади. 	2
6.	<p>Тема 6. Активність особистості як суб'єкта владної діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Свідомість суб'єкта владної діяльності: поняття, структура, зміст. 2. Форми активності особистості залежно від його морально-етичних цінностей. 3. Функції активності суб'єкта владної діяльності. 4. Кар'єризм і конформізм як тип поведінки суб'єктів владної діяльності. 	2

7.	Тема 7. Тягар реальної суперечливої влади 1. Економічні, соціокультурні та політичні передумови владних протиріч. 2. Влада та опозиція. 3. Влада та революції. 4. Організація влади в умовах війни.	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Феномен влади в живій природі та людському співтоваристві	6
2.	Кратологія як наука про владу	6
3.	Історичні етапи становлення та розвитку знань про владу	6
4.	Розвиток влади та владної діяльності в умовах глобалізації.	6
5.	Форми правління. Монархії та республіки.	5
6.	Засоби масової комунікації і влада	6
7.	Етика державного службовця.	3
8.	Акмеологічне вивчення людини як індивіда, особистості, суб'єкта владної діяльності	4
9.	Особливості та значення активності суб'єкта владної діяльності	4
10.	Досвід революцій початку ХХ і ХХІ ст. в Україні	6
	Разом	52

7. Індивідуальні завдання

Науково-дослідне завдання передбачає написання студентом реферату з обраної теми навчальної дисципліни, оформленого у відповідності до встановлених норм і правил.

Індивідуальна робота передбачає поєднання навчальної і дослідної роботи і має виявити якість засвоєння студентом програмового матеріалу і його готовність до наукового аналізу проблем.

Форма звітності – подання реферату та співбесіда з проблем, які в ньому висвітлені. На ІНДЗ виділяється 6 год.

При оцінюванні ІНДЗ будуть враховуватися: кількість і рівень опрацювання використаної літератури, вміння аналізувати та узагальнювати, самостійність написання, а при усній співбесіді – володіння матеріалом. Обсяг реферату – 8–10 ст.

Максимальна оцінка за виконання науково-дослідного завдання складає 8 балів.

Тематика рефератів

1. Теоретичні концепції влади.
2. Природа влади та її форми.
3. Проблема легітимності влади.
4. Вибори як засіб легітимації влади.
5. Уявлення про владу у Стародавньому Сході.
6. Уявлення про владу у Стародавньої Греції та Римі.
7. Організація влади у діалозі Платона «Держава».
8. Економічні основи організації та функціонування влади.
9. Соціальні основи організації та функціонування влади.
10. Культурно-духовні передумови організації та функціонування влади.
11. Роль місцевих органів виконавчої влади в управлінні територіями.
12. Влада, релігія і Церква.
13. Природа та форми державної влади.
14. Авторитарна модель організації державної влади.
15. Політики децентралізації влади в сучасній Україні.
16. Тоталітарна модель організації державної влади.
17. Демократична модель організації державної влади.
18. Революції як засіб захоплення влади.
19. Функції активності суб'єкта владної діяльності.
20. Влада, мораль і політика.

8. Методи навчання

Для підвищення ефективності навчання використовуються такі методи навчання: словесні, практичні, стимулювання інтересу до навчання, ілюстративний репродуктивний, проблемний.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

Питання для підсумкового контролю

1. Предмет, методи пізнавальне значення і джерела вивчення курсу «Кратологія».
2. Влада як соціальне явище.
3. Основні види влади.
4. Основні концепції влади.
5. Сутність та специфіка політичної влади.
6. Державна влада: форми правління та реалізації
7. Історичні форми організації державної влади.
8. Формування й еволюція знань про владу у Стародавньому світі
9. Формування й еволюція знань про владу у а Середньовіччі.
10. Зміни уявлень про владу у Новий час.
11. Розвиток знань про владу у Новітній час.
12. Влада в сучасній демократичній Україні.
13. Джерела влади.

14. Засоби здійснення влади
15. Поняття легітимності влади.
16. Ресурси влади.
17. Принципи і сутність поділу влад.
18. Механізм стримування і протидії в організації державної влади.
19. Методи влади.
20. Засоби координації дій держави і громадянського суспільства за демократії.
21. Роль політики та моралі в регулюванні управлінських відносин в Україні.
22. Принципи побудови та функціонування органів виконавчої влади в Україні.
23. Принципи побудови та функціонування органів законодавчої влади в Україні.
24. Сутність президентської влади в республіці.
25. Конституційні засади побудови діяльності системи вищих органів влади в Україні.
26. Співвідношення централізації та децентралізації в сфері державного регулювання.
27. Економічні основи влади.
28. Соціальні основи влади.
29. Культурно-духовні основи влади.
30. Характеристики, особливості, відмінності влади у різних соціальних системах.
31. Влада в традиційних суспільствах.
32. Влада в умовах індустріального та постіндустріального розвитку суспільства.
33. Традиції, звичаї організації влади.
34. Розвиток влади та владної діяльності в умовах глобалізації.
35. Свідомість суб'єкта владної діяльності: поняття, структура, зміст.
36. Техніка, технології, процедури реалізації влади.
37. Сутність організації влади в теократичних та світських державах.
38. Взаємодія та взаємозалежність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.
39. Роль інституту президентства у здійсненні виконавчої влади в Україні.
40. Економічні, соціокультурні та політичні передумови владних протиріч.
41. Влада та опозиція.
42. Політичні конфлікти та шляхи їх розв'язання.
43. Влада та революції. Досвід революцій початку XX і XXI ст. в Україні..
44. Влада та насильство.
45. Організація влади в умовах війни
46. Напрями боротьби з корупцією та іншими зловживаннями в державному управлінні.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

Діагностика успішності здійснюється за допомогою методу контролю. Цей метод виконує функцію управління, корекції та планування. Функція управління виявляється в керівництві навчання на основі запланованої навчальної взаємодії викладача та студента і відбувається під час індивідуальних занять та консультацій.

В процесі навчальної взаємодії зі студентом використовуються індивідуальні методи роботи та методи диференціації, що дозволяє студенту краще підготуватись до самостійної роботи та проконтролювати рівень засвоєння матеріалу.

Засобами діагностики успішності навчання є усне опитування, письмові роботи, контрольні роботи, ІНДЗ, тестові завдання, залік.

Оцінювання роботи студента спирається на принципи систематичності, об'єктивності, диференційованості й урахування індивідуальних особливостей студентів, єдності вимог, доброзичливості.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Контроль та оцінювання студентів відбувається згідно з наступними критеріями:

1. активна участь під час практичних занять;
2. сумлінна підготовка до контрольної роботи;
3. написання ІНДЗ.

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл. 3).

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем. Оцінюється вміння аналізувати та систематизувати матеріал; опрацювання основної та додаткової літератури; першоджерел. Підсумкова за кожний змістовий модуль виставляється за сумарним принципом (сумарна всіх балів за заняття).

2. Виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль.

При оцінюванні ІНДЗ будуть враховуватися: кількість і рівень опрацювання використаної літератури, вміння аналізувати та узагальнювати, самостійність написання, а при усній співбесіді – володіння матеріалом.

3. Модульні контрольні роботи. Модульна форма контролю проводиться письмово у вигляді розгорнутих питань. Оцінка залежатиме від сумлінності виконання поставлених завдань, ґрунтовності відповіді на запитання, вміння логічно мислити, робити висновки.

Поточний контроль		Модульний контроль		Загальна кількість балів	
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
12 балів	20 балів				
Т.1 – 4 б. Т. 2 – 4 б. Т.3 – 4 б.	Т.4 – 4 б. Т.5 – 4 б. Т. 6 – 4 б. Т. 7 – 4 б. Т. 8 – 4 б.	8	30	30	100

**Критерії оцінювання
навчальних досягнень студентів на семінарських заняттях**

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах за 4-бальною шкалою	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	1,5	Студент намагається аналізувати проблеми на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості висновки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	2	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	2,3	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення політичних понять, категорій, однак із помилками, оволодіє частиною навчального матеріалу; робить прості узагальнення, але висновки не логічні, не послідовні
	2,5	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, політичні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання для виконання практичних завдань, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	3	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати

		теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	3,3	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежем, вміє їх аналізувати, робити висновки. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, підготувати реферат і захистити його положення
	3,5	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує політичні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить політичні поняття, знає нормативні документи, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	3,6	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, самостійно оцінює окремі нові факти, явища, процеси, визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи політичні явища
	3,8	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності. Спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах. Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати політичні явища в суспільстві, виявляти свою життєву позицію
	4	Студент має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів, доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет та інші джерела

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ)

1-2 бали – студент недостатньо володіє матеріалом.

3 бали – студент за допомогою викладача готується до заняття та складає план-конспект, володіючи елементарними навиками аналізу науково-методичної літератури.

4 бали – студент володіє матеріалом та окремими навиками аналізу науково-методичної літератури, виконує реферат у спрощеному вигляді.

5 балів – студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину у вигляді реферату, за допомогою викладача аналізує науково-методичну літературу.

6 балів – студент володіє матеріалом і навиками текстуального аналізу на рівні цілісного уявлення про предмет дослідження, пише текст реферату самостійно, але допускає помилки та неточності.

7 балів – студент на високому рівні володіє матеріалом, систематизує, узагальнює та аналізує науково-методичну літературу, має власні судження, самостійно готує текст реферату та правильно його оформлює.

8 балів – студент вільно володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє навички самостійного наукового пошуку, вільно складає текст реферату та правильно виконує його оформлення.

Критерії оцінювання

навчальних досягнень студентів при виконанні контрольних робіт

Контрольна робота включає три питання теоретичного та практичного характеру, розраховані на виявлення знань студентів. Кожне з питань оцінюється 10 балами. Максимальна сума, яку студент може набрати за контрольну роботу, становить 30 балів.

Оцінювання першого, другого та третього питань:

0-2 бали – студент не уявляє об'єкт навчання і не може відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

3-5 балів – студент аналізує менше половини навчального матеріалу обраної теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, у нього відсутні сформовані вміння та навички.

6-7 балів – студент аналізує більше половини навчального матеріалу, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, наводить приклади, орієнтується в хронології, підтверджує висловлені судження одним-двома аргументами.

8 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, самостійно користується довідковою літературою; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

9 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; виконує прості творчі завдання.

10 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх, вільно знаходить потрібну інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми, уміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень; самостійно оцінює різноманітні політичні процеси, виявляючи особисту позицію щодо них.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
67–74	D	Задовільно	
60–66	E		
1–59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

11. Методичне забезпечення

1. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. – вид. 2-ге, доп. і виправл. / В. Я. Малиновський. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку держ. служби, 2005. – 254 с.
2. Політологія. Навчально-методичний комплекс : підручник: Вид. 2-ге, перераб. та доп. / за ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
3. Халипов В.Ф. Власть: кратологический словарь / В. Ф. Халипов. – М.: Республика. – 1997. – 431с.

12. Список джерел та літератури

Основні

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних і правових вчень : навч. посіб. / Т. Г. Андрусак. – Л. : Вид центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 220 с.
2. Бех У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична

- економія / Ульрих Бек; пер. з нім. Ю. Юдіна. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 408 с.
3. Влада і суспільство: діалог через громадські ради: моногр. / за заг. ред. Шайгородського Ю.Ж. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 148 с.
 4. Журавський В. Політична еліта України: теорія і практикатрансформації / В. Журавський, О. Кучеренко, М. Михальченко. – К., 1999. – 186 с.
 5. Зоткін А. О. «Леви» і «лиси» української політики. Про владну еліту / А. О. Зоткін. – К. : «Видавництво “Наукова думка” НАН України», 2010. – 341 с.
 6. Конституционное право зарубежных стран : учеб.для вузов / под общ. ред. М. Н. Баглая. – М. : Изд. группа НОРМА-ИНФРА, 1999. – 832 с.
 7. Нижник Н. Управлінець XXI століття: організатор чи термінатор? / Н. Нижник, Л. Пашко // Соц. психологія. – 2005. – № 5. – С. 28–37.
 8. Основи демократії : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / кол. авт.: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук та ін. За заг. ред. А. Колодій. – К. : Ай Бі, 2002.– 684 с.
 9. Пашко Л. До проблеми активізації людини адміністративної у сфері державного управління / Пашко Л. // Командор. – 2005. – № 1. – С. 33–37.
 10. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. –3-те вид., перераб., доп. / Ф. М. Рудич. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.
 11. Халипов В.Ф. Наука о власти. Кратология: учеб. пособ. – М. : Республика, 2008. – 245 с.
 12. Хома Н. М. Моделі соціальної держави: світовий та український досвід : моногр. / Н. М. Хома. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2012. – 592 с.
 13. Цветков В.В. Демократія – Управління – Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства : моногр. / В. В. Цветков, В. П. Горбатенко. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2001. – 248 с.
 14. Цветков В.В. Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика : моногр. / В. В. Цветков. – К.: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. – 336 с.

Додаткові

1. Безродний Є.Ф. та ін. Світова класична думка про державу і право: Навч. посіб. / Є.Ф. Безродний, Г.К. Ковальчук, О.С. Масний.– К.: Юрінком Інтер, 1999.– 400 с.
2. Демократія : антологія / упоряд. Олег Проценко.– К.: Смолоскип, 2005. – 1108 с.
3. Державне управління і політика : моногр. / Цветков В., Селіванов В., Скрипнюк О.– К.: Вид-во «Абрис», 2006. – 312 с.
4. Ницше Ф. Воля к власти: опит переоценки всех ценностей. – М. :REFL-book, 1994. – 352 с.

5. Ослон М. Влада і процвітання. Подолання комуністичних і капіталістичних диктатур / пер. з англ. А. Іщенка / Менкур Ослон. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 174 с.
6. Ішмуратов А.Т. Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії конфліктів / А. Т. Ішмуратов. К.: Наукова думка, 1996. – 190 с.
7. Вебер М. Политика как призвание и профессия // Избр. пр. / пер. с нем.– М.: Прогресс, 1990.– С. 644–706.
8. Шаповал Ю.І. Людина і система (штрихи до портрету тоталітарної доби в Україні) / Ю. І. Шаповал.– К. : [б. в.], 1994. – 270 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV. Станом на 1 січня 2006 року. Офіц. вид. – К., 2006. – 124 с.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: за станом на 5 березня 2001 р. Офіц. вид. – К. : Парл. вид-во, 2001. – 68 с.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування. Страсбург, 15 жовтня 1985 року // Методологічні основи моніторингу дотримання взятих Україною засадничих міжнародних зобов'язань в діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування / упоряд. Дуда А.В., Светіков О.О. – К.: ЛАТ & К, 2007. – С. 33–46.
4. Правове регулювання діяльності державних службовців України: у 2 т. – упоряд.: Т.В.Мотренко, В.І.Луговий, Н.Р.Нижник, М.К.Орлатий та ін. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – Т. 1. – 868 с.; Т. 2. – 853 с.

Рекомендовані адреси сайтів:

1. Офіційний сайт Президента України // <http://www.prezident.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України // <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України // <http://www.rada.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національне агентство України з питань державної служби // <http://www.guds.gov.ua>.
5. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського // <http://www.nbu.gov.ua>
6. Асоціація міст України // <http://www.auc.org.ua/>
7. Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад // <http://vassr.org/index.php/ua/>
8. Українська асоціація районних та обласних рад // <http://uaror.org.ua>